

Hargita Megye Tanácsa

A válság hatása az átlagbérek alakulására a székelyföldi megyékben

Készítette: Hargita Megye Tanácsának Elemző Csoportja

Csíkszereda, 2011. szeptember 7.

Az alábbi elemzés kiindulópontjait egy román napilapban nemrégiben megjelent, a hazai átlagbérek alakulását vizsgáló cikk kölcsönözte (az említett cikk elérhető itt: <http://www.gandul.info/financiar/cele-trei-judete-in-care-salariul-mediu-inca-este-mai-mic-decat-la-inceputul-crizei-plus-topul-cresterilor-salariale-din-2008-pana-in-2011-8665532>)

A Statisztikai Hivatal adatai szerint 2008 szeptemberétől a válságból való kilábalás időpontjáig (2011 tavasza) az országos nettó átlagbér 15,2%-kal növekedett (197 lejes növekedés) 1296 lejről 1493 lejre.

Az adatsorok szerint a vizsgált időszakban a különböző megyék teljesítménye eltérő képet mutat. A sor végén Szilágy, Bákó és Giurgiu megye kullog, ahol gyakorlatilag a nettó átlagbérek csökkenése volt megfigyelhető.

A bérek növekedési üteme az elmúlt két és fél évben tíz megyében volt átlag fölötti. Az átlagbérek növekedési üteme alapján felállított rangsor élvonalában Ilfov, Maros és Argeş megye található 24%-ot meghaladó növekedéssel, a sorban őket a főváros követi.

Mivel az átlagbérek megyénként nem nivelláltak, ezért történhet meg, hogy adott esetben egy kisebb arányú növekedés nominálértéken kifejezve nagyobb jövedelemgyarapodást eredményez.

Így például ha a növekedést lejben fejezzük ki, akkor egyértelműen a főváros vezet 430 lejes pluszjövedelemmel, ez látható az alábbi ábrán.

Rangsor			Rangsor dinamika				
		%	Lej		%	Lej	
1.	Bukarest	24	430	1.	Ilfov	28,8	292
2.	Ilfov	28,8	292	2.	Maros	24,8	257
3.	Argeş	24,4	289	3.	Argeş	24,4	289
4.	Maros	24,8	257	4.	Bukarest	24	430
5.	Temes	19,4	240	5.	Fehér	21,2	217
6.	Fehér	21,2	217	6.	Botoşani	20	202
7.	Botoşani	20	202	7.	Temes	19,4	240
8.	Gorj	15,2	192	8.	Hunyad	16,5	174
9.	Kolozs	12,9	176	9.	Vâlcea	15,7	170
10.	Hunyad	16,5	174	10.	Gorj	15,2	192
11.	Vâlcea	15,7	170	11.	Hargita	15	129

12.	Szeben	12,1	166	12.	Olt	14,9	161
13.	Olt	14,9	161	13.	Teleorman	14,3	137
14.	Dolj	13,4	157	14.	Dolj	13,4	157
15.	Teleorman	14,3	137	15.	Kovászna	13,3	132
16.	Brassó	10,9	135	16.	Kolozs	12,9	176
17.	Kovászna	13,3	132	17.	Szeben	12,1	166
18.	Hargita	15	129	18.	Suceava	12	116
19.	Beszterce-Naszód	11,8	120	19.	Beszterce-Naszód	11,8	120
20.	Suceava	12	116	20.	Máramaros	11,4	107
21.	Prahova	9	112	21.	Brassó	10,9	135
22.	Arad	9,7	107	22.	Arad	9,7	107
23.	Máramaros	11,4	107	23.	Prahova	9	112
24.	Iași	8,6	106	24.	Iași	8,6	106
25.	Konstanca	6,6	86	25.	Bihar	8,2	82
26.	Bihar	8,2	82	26.	Neamț	8,1	80
27.	Neamț	8,1	80	27.	Dâmbovița	7,1	76
28.	Dâmbovița	7,1	76	28.	Krassó-Szörény	7,1	73
29.	Krassó-Szörény	7,1	73	29.	Konstanca	6,6	86
30.	Tulcea	6	65	30.	Tulcea	6	65
31.	Mehedinți	5	64	31.	Szatmár	5,3	55
32.	Buzău	5,1	57	32.	Buzău	5,1	57
33.	Szatmár	5,3	55	33.	Mehedinți	5	64
34.	Galac	4,3	53	34.	Galac	4,3	53
35.	Ialomița	3,3	34	35.	Ialomița	3,3	34
36.	Brăila	2,4	26	36.	Brăila	2,4	26
37.	Călărași	2,2	23	37.	Călărași	2,2	23
38.	Vrancea	2	21	38.	Vrancea	2	21
39.	Vaslui	1	10	39.	Vaslui	1	10
40.	Szilágy	-3,9	-44	40.	Bákó	-3,6	-47
41.	Bákó	-3,6	-47	41.	Szilágy	-3,9	-44
42.	Giurgiu	-10,3	-129	42.	Giurgiu	-10,3	-129

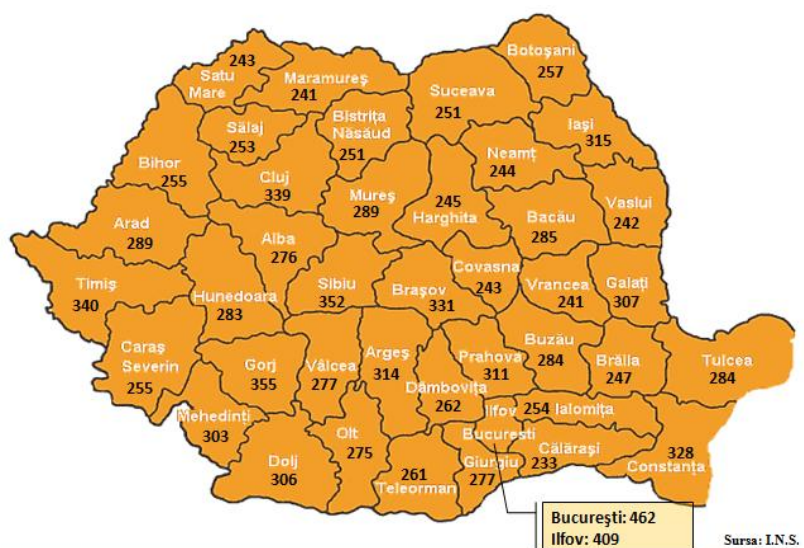
Nem mellékes kérdés, hogy mely megyék mutatnak nagyobb dinamikát a bérek tekintetében, azok-e, amelyekben egyébként is relatíve magas volt a nettó átlagbér, vagy inkább a szegényebbek. Ezt a kérdést kívántuk tisztázni kiszámolva a rangkorreláció értékét a válság beálltának időpontjában a nettó átlagbérek alapján felállított rangsor és a vizsgált időszakban tapasztalt növekedés mértéke alapján

felállított rangsor között. Eredményeink ($\rho = ,191$, Sig. = ,226) azt mutatják, hogy nem figyelhető meg összefüggés a két rangsor között, azaz nem jelenthető ki az, hogy a növekedés aránya szignifikánsan nagyobb lett volna a gazdag megyékben, de az sem igaz, hogy a gyengébben teljesítő megyékben tapasztalható lenne egyfajta felzárkózás.

A táblázat alapján láthatjuk, hogy Hargita és Kovászna megye a középmezőnyben teljesít, míg a Maros megyei átlagbérek növekedési üteme az országban a második legnagyobb.

A székelyföldi megyék teljesítménye különösen figyelmet érdemel, hisz a válság megjelenésének időpontjában, 2008-ban még a statisztikák arról árulkodtak, hogy Székelyföldön a legalacsonyabbak a nettó átlagbérek az országban. Ezzel szemben az alábbi ábra már azt igazolja, hogy a 2010. évi nettó átlagbérré vonatkozó adatok (euróban) alapján Hargita megye hét másik megyét utasított maga mögé.

2011 tavaszára két székelyföldi megye is több pozícióval javította helyezését, Kovászna a 38. helyről a 27.-re lépett előre, míg Maros megye 13 helyezést javítva a 26. helyről a 13.-ra került.

Ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy a nettó átlagbér növekedése Hargita megye estében sem jelenti azt, hogy 129 lejnek megfelelő többletértékű árut és szolgáltatást tudnak a megye lakosai megengedni maguknak a 2008-as évvel szemben, hisz reálértéken számolva (az infláció hatását kiküszöbölve) ez a 15%-os növekedés tulajdonképpen néhány százalékpontos csökkenést jelent. Magyarán a több pénz ma még mindig kevesebbet ér.

Fontos megjegyezni, hogy a tendencia mindenképp kedvező, és ha sikerül a jelenlegi ritmust tartani, hamar a 2008-as reálbér fölé emelkedhet ismét a megye lakosságának bére.

Érdekes lenne ugyanakkor megvizsgálni a munkanélküliség alakulását és annak szerkezetét, illetve a munkanélküliség (amely márciusban 7,6%, több mint 11 000 fő volt) és átlagbérek alakulása közötti összefüggéseket is. Ez utóbbi 2011 márciusában az országos átlag 66%-a, azaz 987 lej volt a megyében, amely 2 százalékponttal rosszabb, mint 2008-ban.

Az adatsorok a gazdasági és jövedelmi különbségek növekedésére hívják fel a figyelmet főváros és vidék között, hisz tudni kell, hogy az ország legdinamikusabb gazdasági térségében szerzett bérek (Bukarest és Ilfov) nagyban befolyásolják az átlagbérek alakulását.

Nem mellékes kérdés az sem, hogy melyik gazdasági ágazat járul hozzá a leginkább az átlagbérek növekedéséhez. Hargita megyében a nettó átlagbéren felül, 2011 márciusában a szolgáltatási szektorban (990 lej), illetve az iparban és építőiparban lehetett keresni, míg a mezőgazdaság és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások esetében átlagbér alatti volt az ágazatban szerezhető átlagfizetés.

A szolgáltatások esetében azonban 2010 áprilisához képest, 2011 áprilisban a nettó átlagbérek jelentősen csökkentek, 1214 lejről 989 lejre, maguk után vonva a nettó megyei átlagbér csökkenését is, míg a primer és tercier szektor bérei ez idő alatt nominálisan növekedtek.

Következtetések helyett az alábbiak fogalmazhatók meg:

- A válság a székelyföldi megyei átlagbérek alakulását sok más romániai megyék átlagbéreinek alakulásához képest kevésbé érintette kedvezőtlenül.
- A megyei gazdaságszerkezetben csekély arányt képviselnek azok a szektorok, amelyek országos szinten jelentős dinamikát mutatnak a bérek esetében, ezért tovább kell ösztönözni a szerkezetváltást.
- Hargita megyében az átlagbér növekedési üteme közel azonos az országos átlaggal, Maros megye teljesítménye kiemelkedő, Kovászna megye teljesítménye sem marad el túlságosan az átlagtól.
- Ha sikerül az utóbbi időszak dinamikáját tartani, a székelyföldi megyék belátható időn belül ténylegesen felzárkózhatnak az országos átlaghoz, vagy legalábbis csökkenthető a leszakadás üteme.
- Ha sikerül az utóbbi időszak dinamikáját tartani, azaz sikerül az átlagbér-növekedési ütemet az inflációs ráta fölött tartani (amely ismét csökkenő

pályára áll), akkor a székelyföldi megyék lakói rövidesen pozitív változást érezhetnek az életszínvonal tekintetében is.

- A bérek európai uniós szintű konvergenciájára általánosan kedvezőtlenül hatott a válság, hisz az országot mélyebben érintette a válság.
- Paradoxonnak tűnhet, hogy bár a gazdasági teljesítmény alapján Hargita megye, bár az utóbbi időben sokat javított helyzetén (pl. az egy főre eső GDP tekintetében Maros megyét is megelőzve), ez az átlagbérekben még egyelőre nem köszön vissza.

A munka termelékenységének mutatója alapján Hargita megye, bár a regionális átlag alatt teljesít, megelőzi a Székelyföld gazdasági motorjának tekintett Maros megyét, és hozzávetőlegesen azonos értékeket mutat Kovászna megyével, ugyanakkor az átlagbérek esetében elmarad ezektől.

A munka termelékenysége Hargita megyében 2010-ben: 45 601, 39 lej

A munka termelékenysége Maros megyében 2010-ben: 44 163, 09 lej

A munka termelékenysége a Központi Régióban 2010-ben: 57 718 lej

- A helyi vállalkozások támogatásával és a befektetők vonzásával az önkormányzatoknak is tovább kell ösztönözniük a minőségi munkahelyteremtést a megyében.